

# Project VSV - LRA, 2017 - 2020

Maatregel: verbeteren aansluiting Onderwijs –  
Onderwijs voor jongeren in een kwetsbare positie

Fase 2



Projectleiding:  
Lisette van Straaten & Anita Kluit

Projectmanager:  
Gabiella Wintering

Stuurgroep:  
Wouter Groothedde, , LRA- Rijn IJssel  
Harald Hentenaar, LRA- De Onderwijsspecialisten  
Jos Gipmans, LRA- Rijn IJssel



## Projectdetails

Datum:	01-04-2018	Project :	Maatregel: verbeteren aansluiting Onderwijs – Onderwijs voor jongeren in een kwetsbare positie
Projectleiders:	Lisette van Straaten en Anita Kluit		
Projectnaam:	Start and Go MBO fase 2		

## I. Inleiding

### Introductie project

De regio Arnhem telt ongeveer 32.000 jongeren, jonger dan 23 jaar, die onderwijs volgen op een school voor voortgezet onderwijs of bij een mbo-instelling. In totaal maken er binnen deze regio, jaarlijks 2.000 jongeren de overstap van het v(s)o naar het mbo. 1.400 van deze jongeren blijven op scholen binnen de LRA. Het doel van dit project is het begeleiden van jongeren in een kwetsbare positie in de overstap, zodat zij geen vsv'er worden.

De vsv cijfers in de subregio Arnhem zijn hoger dan het landelijk gemiddelde (1,78% tegenover 1,68% in 2016-2017). Het ging in dat jaar om 581 jongeren. Het aantal vsv'ers is in Arnhem redelijk stabiel gebleven. In het VO zijn er 108 vsv'ers. Dit is 0,32% en ligt onder het landelijk gemiddelde van 0,48%. In het MBO zijn er 480 vsv'ers. Dit is 5,52% en ligt boven het landelijk gemiddelde van 4,67%. Inzet op deze doelgroep is niet nieuw. Tijdens het vsv convenant (2012-2016) hebben een aantal succesvolle programma's gedraaid. Deze waren gericht op reductie van het schoolverzuim, het ondersteunen van overbelaste jongeren en het monitoren van de overstap van vmbo naar mbo. De resultaten van dit laatste project krijgen een vervolg in het project Start and Go MBO. Voor de komende vier jaar (2017 – 2020) zijn er middelen beschikbaar gesteld voor dit project.

### De doelgroep van dit project

Wie zijn deze jongeren die tussen wal en schip dreigen te vallen en geen onderwijs meer volgen? Het zijn jongeren in een kwetsbare positie in het vso, praktijkonderwijs, vmbo basis en ISK die als gevolg van belemmeringen moeizaam of nog niet de overstap maken naar het mbo of daar al snel weer uitvallen. Zij zijn persoonlijk nog niet sterk genoeg, onvoldoende voorbereid of er zijn andere oorzaken die ervoor zorgen dat zij geen goede start in het mbo kunnen maken.

### Ambities

De Stuurgroep vsv heeft met dit nieuwe vsv programma twee ambities: verdere reductie van het aantal voortijdig schoolverlaters en het realiseren van een sluitend vangnet voor jongeren in een kwetsbare positie. Het doel is nieuwe kansen te creëren voor jongeren die nu op een dood spoor terecht dreigen te komen. Het uiteindelijke doel is dat er voor elke jongere een passend (onderwijs)traject is dat hem/haar perspectief biedt op passend werk.

### Hoe gaan we dit doen:

Een van de aanbevelingen uit voorgaand onderzoek is dat het v(s)o en mbo elkaar beter leren kennen. Daar zetten we op in. Een verbeterde samenwerking moet ervoor zorgen dat op het voortgezet onderwijs de jongeren voldoende toegerust worden voor het mbo en dat het mbo de jongeren bij de start voldoende kent om te zorgen voor een zachte landing.

In deze samenwerking willen we ook de gemeenten, jeugdhulp, leerplicht / RMC betrekken. De ambitie is om door samen te werken met alle betrokkenen een sluitend vangnet te creëren voor jongeren in een kwetsbare positie. Op deze manier krijgen we hen in beeld en houden we hen in beeld tot zij, waar mogelijk succesvol hun passende mbo opleiding hebben afgerond.

Wanneer dit niet haalbaar is, wordt binnen het vangnet naar een passend alternatief gezocht.

## II. Projectdoel

Het ontwikkelen en implementeren van een passend aanbod voor de doelgroep 'jongeren in een kwetsbare positie', zodat zij succesvol kunnen zijn in het MBO. Dit wordt gerealiseerd voor 01-01-2020, bij een voorlopige inschatting van 2000 mensuren met een budget van 200.000 euro per jaar. *"Wanneer we niets doen, haalt deze groep jongeren nooit een mbo-diploma en heeft vervolgens grote moeite om een (duurzame) plek op de arbeidsmarkt te krijgen"*

## III. Scope

Fase 2 is de ontwerpfase en loopt van maart 2018 tot september 2018. We focussen ons in deze fase op het ontwerpen van 5 pilots waarin we een passend aanbod neerzetten om de overstap te verbeteren van de doelgroep jongeren in een kwetsbare positie. Daarna start fase 3 waarin mogelijke oplossingen uit de ontwerpfase worden uitgeprobeerd en onderzocht. Hiervoor wordt dit projectplan aangepast. Fase 1 heeft zich vooral gericht op het doen van onderzoek en het verzamelen van informatie die nodig was voordat concrete plannen over een passend aanbod voor de doelgroep gemaakt konden worden. (zie document "projectresultaten fase 1") . Deze eerste fase liep van september 2017 tot maart 2018.

## Doelen projectfase 2

### Doel 1 : Ontwerpen, uitvoeren en onderzoeken 5 pilots



#### Pilot 1: Doorstroomcoaches

Uit ons onderzoek is gebleken dat leerlingen in een kwetsbare positie meer steun en begeleiding nodig hebben om op de goede plek in het mbo in te burgeren. Deze doelgroep is heel divers en hebben verschillende soorten van ondersteuning en oefensituaties nodig. In het onderzoek kwamen vele redenen van uitval op het mbo naar voren, deze hadden te maken met de mate van flexibiliteit, stabiliteit, vaardigheden, zelfstandigheid en motivatie.

De doorstroomcoach kan al in een vroeg stadium op het VO in gesprek gaan met de jongere en zijn mentor (betrokkenen) en samen onderzoeken wat nodig is en ontwikkeld kan worden bij de jongere. Er kan een ontwikkeling/actieplan op gesteld worden om tot een realistische opleidingskeuze te komen en een zachte landing in het mbo.

Als de doorstroomcoach is ingeschakeld blijft deze de leerling/student volgen en contact houden, acties ondernemen, de weg wijzen tot de student zijn plek op het mbo gevonden heeft.

We zien de doorstroomcoach als een spin in het web. Iemand die veel kennis heeft van het mbo, oefenmogelijkheden kent en "out of the box" kan denken, maar zich ook verdiept in de persoonlijke situatie van de student en daar de risico's onderkent en hier actie op onderneemt. Dit kan zijn therapie, stage, bijbaantje, extra begeleiding bijv. in de lange, vrije zomerperiode na de vo examens (zomerlek), etc. We denken we aan een periode van december tot december, maar hier kan van afgeweken worden. Voor borging in het onderwijssysteem gaan we contact te zoeken met de andere projecten van de LRA zoals de sluitende keten en de warme overdracht. De LRA en ook het samenwerkingsverband VO kunnen kan hier iets in betekenen.

**Taakwerkgroep: Anja (eerst verantwoordelijke), Peter en Lisette**

**Aantal jongeren in deze pilot: 5 (bij de start) tot minimaal 20 (eind 2019)**



#### Pilot 2: Warme Overdracht

Uit de deliverables van de eerste fase van Start & Go MBO blijkt dat een warme overdracht de overstap van jongeren in een kwetsbare positie van het v(s)o, pro of isk naar het mbo kan bevorderen. De informatie van de toeleverende school is van belang om de jongere op het mbo een goede start te geven. Een warme overdracht heeft een aantal voordelen. De belangrijkste zijn dat de leerling al in contact komt met aanspreekpunten binnen de nieuwe school en dat de nieuwe school gedetailleerde informatie ontvangt over de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Het nieuwe onderwijsprogramma kan hier direct, wanneer nodig, op aangepast worden. Het fenomeen "warme overdracht" is niet nieuw. Wel blijkt dat er geen eenduidigheid bestaat over de invulling van het begrip. Om ervoor te zorgen dat de pilot breed

gedragen wordt en er een eenduidige visie ontstaat, gaan we in gesprek met het project "warme overdracht" van de LRA. Hierin onderzoeken we waarin wij vanuit Start & Go MBO aanvullend kunnen werken om voor de jongeren in kwetsbare positie een warme overdracht naar het mbo te realiseren. We denken aan face to face contact, speeddates op het mbo, intakegesprekken met oude- en nieuwe mentor/trajectbegeleider, enz.. Daarnaast willen we voor de monitoring van jongeren aanhaken bij de "sluitende keten" van de LRA. Wij zullen in het begin vooral het gesprek aangaan met het praktijkonderwijs en isk, omdat zij (nog) geen plek hebben binnen de sluitende keten. We zijn ons bewust dat het realiseren van de warme overdracht zoals wij die in gedachten hebben tijd vraagt van de toeleverende en de ontvangende school. Wij denken echter dat deze tijdsinvestering aan de voorkant van het mbo zich later in het proces ruimschoots terug betaalt. Tijdens de warme overdracht wordt de ondersteuningsbehoefte van de jongere duidelijk. Het mbo kan hier vanaf lesdag één op anticiperen. Zij hoeven niet de eerste maanden te bekijken of en welke ondersteuning een jongere nodig heeft. Deze pilot is op verschillende manieren verbonden aan de doelen van Start & Go MBO. Het zit in het transitie proces van de jongere richting het mbo, we zoeken aansluiting met projecten die er al zijn, we betrekken onze critical friends in de vormgeving, we (hopen) het aantal vsv'ers in de overstap verder terug te dringen en we realiseren een sluitend netwerk voor de jongeren in een kwetsbare positie

**Taakwerkgroep: Marith (eerst verantwoordelijke) Peter, Lisette, Nathalie en Ingrid**  
**Aantal jongeren in deze pilot: minimaal 20**



### **Pilot 3: Zachte Landing**

Uit onderzoek blijkt dat jongeren in een kwetsbare positie van mbo niveau 1 en 2 relatief vaak uitvallen en thuis komen te zitten. Veel voorkomende oorzaken daarvan zijn: hun persoonlijke kwetsbaarheid, hun gebrek aan motivatie of de verkeerde opleidingskeuze. Op basis van de conclusies en aanbevelingen uit de eerste fase van het project 'Start and go mbo', lijkt het inzetten van stage een goed middel om schooluitval te voorkomen. Stage motiveert, helpt bij het maken van een goede opleidingskeuze en maakt de jongere persoonlijk sterker.

Het organiseren van een gezamenlijke beroepsgerichte stage van mbo studenten en v(s)o/pro leerlingen is dan ook onze inzet met deze pilot. De vo en mbo studenten verrichten werkzaamheden op eigen niveau en zullen samenwerken waardoor ze elkaar leren kennen en ervaringen uit gaan wisselen.

Naast de gezamenlijke stage zullen de v(s)o/pro/isk leerlingen met hun maatje van het mbo enkele lessen gaan volgen op het mbo. De v(s)o/pro jongere krijgt hierdoor een concreter beeld van de beroepsopleiding en kan alvast wennen aan de nieuwe omgeving.

Door (succes)ervaringen tijdens de stage en op het mbo kan de jongere het mbo meer (zelf)vertrouwen tegemoet zien. Aan de andere kant krijgt het mbo beter zicht op deze jongeren en kan daardoor de overstap beter begeleiden. Bovendien gaan vmbo en mbo nauw samenwerken waardoor ze elkaar beter leren kennen.

We streven ernaar om op deze manier de kloof tussen v(s)o/pro/isk en mbo voor jongeren in kwetsbare positie te verkleinen en de overgang te versoepelen; een zachte landing in het mbo.

*Investeren in een goede start levert de jongere en uiteindelijk ook het MBO meer op.*

**Taakwerkgroep: Mieke (eerst verantwoordelijke) Anita, Anja, MBO 2 vac**  
**Aantal jongeren in deze pilot: 10**



#### **Pilot 4: "Rijker" maken van voortgezet ISK onderwijs**

L Leerlingen die nu van ISK Rijn IJssel doorstromen naar het MBO van Rijn IJssel krijgen op het MBO veelal voor het eerst te maken met flexibel en gepersonaliseerd onderwijs. We noemen dit binnen Rijn IJssel RIJK Onderwijs. Tijdens de 2<sup>e</sup> fase op de ISK willen we ons onderwijs "rijker" maken door leerlingen vraagstukken aan te bieden die prikkelend zijn voor een actieve en lerende houding, zodat ze vaardigheden aanleren om succesvoller te kunnen zijn op het MBO.

Voor leerlingen die op de ISK zitten is deze school de eerste kennismaking met onderwijs in Nederland. We willen bereiken dat ze Nederlands leren en inburgeren in de Nederlandse samenleving. En dat ze gestimuleerd worden om te leren, mogelijkheden gaan ontdekken voor zichzelf en aansluiting gaan vinden bij een vorm van vervolgonderwijs passend bij hun aanleg. Zodat ze hiermee uiteindelijk een volwaardige plek in de samenleving verwerven. De meeste leerlingen hebben veelal een vluchtelingenachtergrond. Uiterlijk 2 jaar na datum van aankomst in Nederland stroomt het overgrote deel uit naar het MBO 1 en MBO 2. De taalverwerving loopt door in het MBO. Er kan o.a. sprake zijn van leerbelemmeringen als gevolg van culturele verschillen en/of doordat het onderwijs in Nederland anders georganiseerd is.

Vorbereiding op en kennis laten maken met het RIJK Onderwijs past bij de doelen van het project "Start & Go MBO" nl. de aansluiting naar het beroepsonderwijs soepeler laten verlopen zodat de leerling uiteindelijk een opleiding kan afronden op het niveau dat past bij zijn capaciteiten. We gaan tijdens de periode op de ISK die handvatten bieden die de leerlingen in staat stelt zo goed mogelijk te participeren binnen het beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt: de leerling ontwikkelt zich en komt in actie.

Niet alle leerlingen zullen uitstromen naar een beroepsopleiding van Rijn IJssel. In de beleidsnotitie RIJK Onderwijs staat: "De roep om meer vernieuwing in het onderwijs neemt toe. In de zin van meer flexibiliteit, gepersonaliseerd onderwijs en beter inspelen op de behoeften en kenmerken van lerenden en het bedrijfsleven". Hoewel er op de ISK geen sprake is van beroepstaken kunnen we wel leeractiviteiten ontwikkelen die meer op RIJK Onderwijs zijn gebaseerd om de leerling beter toe te rusten en pro-actief te laten zijn. De leerling meer in actie te laten komen en zelf de regie te laten nemen: de leerling als explorer.

**Taakwerkgroep: Lisette en Ingrid (eerst verantwoordelijke)**  
**Projectmedewerkers: Ineke en Jolanda (ISK Rijn IJssel)**

#### **Aantal jongeren in deze pilot: 15**



#### **Pilot 5: Samen Verantwoordelijk vo-mbo**

Het belangrijkste doel van Start and Go MBO is dat jongeren in een kwetsbare positie een goede overstap kunnen maken van het v(s)o, pro en isk naar het mbo. Om dit te bewerkstelligen is het belangrijk om samen de verantwoordelijkheid te dragen voor deze jongeren. Iedereen heeft zijn eigen rol en positie, maar samen zijn we er verantwoordelijk voor om een jongere een passende plek te geven binnen onze maatschappij. Een soepele overgang tussen de verschillende onderwijssoorten is hierin belangrijk.

Op dit moment is nog niet helder in hoeverre we ons samen al verantwoordelijk voelen. Het signaal is er dat dit niet voldoende is, maar we kunnen dit niet duiden. Daarom willen we eerst inventariseren in hoeverre we ons samen al verantwoordelijk voelen en hoe dit zich in de praktijk laat zien. Zijn we bijvoorbeeld goed genoeg op de hoogte van elkaars werk om in te schatten hoe jongeren binnen de andere (nieuwe) omgeving functioneren?

Bij deze pilot is het belangrijk om in gesprek te gaan met het totale netwerk rond de doelgroep: onze critical friends en de LRA. Voorbeelden van activiteiten die we in kunnen zetten om de gezamenlijke

verantwoordelijkheid te vergroten, zijn: bijeenkomsten om elkaar te leren kennen (voortborduren op vso-mbo bijeenkomst in 2017), speeddates voor jongeren en investeren in samenwerking op alle niveaus.

**Taakwerkgroep: LRA, Anita, Marith, Pro, Mbo 1, Mbo 2, VMBO, jongeren uit de doelgroep**  
**Aantal jongeren in deze pilot: geen, deze pilot is voorwaarden scheppend**

## **Doel 2. Bekendheid geven aan de pilots en netwerken**

- op 5 april j.l. hebben we samen met het schakelpunt onderwijs-werk de thema bijeenkomst 'een sluitend netwerk voor jongeren in een kwetsbare positie' georganiseerd. Er zijn ongeveer 100 mensen op deze bijeenkomst afgekomen;
- op 15 juni a.s. wordt er gerichte informatie over de pilots van Start and Go MBO gegeven aan alle LRA coördinatoren zodat zij binnen hun scholen bekendheid aan het project kunnen geven en jongeren voor de pilots kunnen aanmelden;
- de leden van de taakwerkgroepen Pilot Start and Go MBO maken regelmatig afspraken met sleutelfiguren van de LRA, de gemeente Arnhem en het RBL;
- in oktober 2018 nodigen wij de stuurgroep van Start and Go MBO weer uit om ze bij te praten over de resultaten van het project;
- De website van het project is toegankelijk voor o.a. het netwerk en de critical friends. Er zijn fora ingericht om feedback en input op de ontwikkelingen te krijgen. Mensen kunnen via de website de ontwikkelingen van het project volgen en hierop reageren.

## **Doel 3. Doorontwikkeling van het project.**

### **1. Er is duidelijkheid over:**

- de organisatie van de vijf pilots;
- de invulling van de openstaande vacatures;
- de manier waarop de netwerkpartners actief zijn benaderd.

### **2. De organisatie van de tweede fase van het project is klaar als:**

- De website wordt onderhouden en doorontwikkeld;
- De taakwerkgroepen die de pilots gaan inrichten zijn gestart;
- De pilots worden uitgetoetst en onderzocht op resultaat en succes;
- Het projectplan van de 2<sup>e</sup> fase klaar is;
- Het literatuuronderzoek nog steeds doorloopt;
- De studiereis gepland en georganiseerd is, de leerdoelen van deze reis zijn geformuleerd;
- Als de projectresultaten van de 1<sup>e</sup> fase helder zijn en conclusies en aanbevelingen een plek hebben in de pilots of in het einddocument.

### **Meeteenheden:**

Om de kwaliteit van bovenstaande deliverables te beoordelen, gebruiken we de volgende meetinstrumenten/methodes:

1. We meten de deliverables door ze te checken met het wettelijk kader.
2. We zetten deskundigen of experts in die aan de hand van kwalificatierichtlijnen een 'GO' of 'NOGO' geven. Afhankelijk van de deliverable wordt bekeken welke mensen een deskundig oordeel kunnen geven. De kwalificatierichtlijn wordt vastgesteld door de werkgroepleden van de deliverable. Zij kunnen hierbij critical friends of andere externe deskundigen betrekken.
3. We onderzoeken of een deliverable van voldoende kwaliteit is door een meting te houden onder deskundigen/de doelgroep/andere betrokkenen. Bijvoorbeeld middels een digitale vragenlijst. Wanneer blijkt dat de deliverable verbetering behoeft, wordt dit door de werkgroep opgepakt.
4. We onderzoeken of de deliverables worden herkend, gewaardeerd of verbeterd kunnen worden, bijvoorbeeld door het afnemen van interviews met relevante betrokkenen.

## **Uitsluitingen:**

1. Er komt geen centrale opvang of voorziening. Er komt ook geen tussenjaar/verlengingsjaar. Iedere jongere die participeert, staat ingeschreven op een van de betrokken scholen en wordt daar, of van daaruit begeleid en voorbereid. Het gaat om verbinden, verbeteren en vernieuwen van bestaande structuren, programma's én medewerkers.
2. Arbeidstoeleiding valt buiten dit project.



## Themabijeenkomst 5 april 2018

Een sluitend netwerk voor jongeren in een kwetsbare positie. Georganiseerd door Start and Go Mbo en het Schakelpunt Midden- Gelre



Een geslaagde themabijeenkomst op 5 april 2018. De trappen op de Middachtensingel zaten helemaal vol; er waren zeker 100 aanwezigen



Projectleider Anita Kluit wordt geïnterviewd door de dag voorzitter Jos Gipmans over de voortgang van het project Start and Go mbo



Juriste Jolanda van Boven neemt ons op tijdens de bijeenkomst mee in de wereld van samenwerken en privacy



Onderzoek naar de nieuwe huisstijl tijdens een van onze bijeenkomsten met de hele werkgroep



[www.start-and-go-mbo.nl](http://www.start-and-go-mbo.nl)

en meld je aan voor het forum

